

Een nieuw ontwerp voor onze maatschappij

Als we met een blanco vel mochten beginnen, hoe zouden wij onze maatschappij en al haar formele en informele instituties dan ontwerpen, om de kans op succes in het nastreven van onze gemeenschappelijke aspiraties voor een moderne democratie te maximaliseren?

En hoe bevrijden we onszelf uit de houdgreep van totaal vermolmdes gewoontes en praktijken, organisatorische concepten en instituties, die de burger hebben doen verworden tot 'consument' en hem/haar hebben vervreemd van de primaire rol als 'producent' in onze maatschappij. De conclusie is, dat we het als burger niet alleen kunnen, maar dat we wel een heel belangrijke rol kunnen spelen in het op gang brengen van een proces, waarin elke sector van onze maatschappij zijn broodnodige inbreng heeft.

Succes in maatschappelijke ontwikkelingen is volstrekt afhankelijk van de simultane inbreng van alle spelers. Problemen laten zich niet langer isoleren in aparte hokjes in de huidige steeds dynamischer en onvoorspelbaarder wereld. Ik herinner jullie graag nog even aan de inhoud van 'Open Society'. Daarom is er zo'n belangrijke rol weggelegd voor een werkelijk politiek onafhankelijke, brede 'menselijk milieu beweging' als De Publieke Zaak.

Het maatschappelijk speelveld overziend zien we tenminste de volgende categorieën spelers, die een rol moeten hebben in het proces van fundamentele aanpassing en hervorming van ons maatschappelijk denken en handelen. De tijd is rijp voor een appèl op deze spelers om vooral eens fris en kritisch naar hun eigen rol te kijken en na te gaan hoe zij samen met anderen een visie kunnen ontwikkelen en vorm kunnen geven aan een nieuwe orde en - waar gewenst - passende wanorde.

Gebruikelijkerwijs kijken we dan altijd het allereerst naar het politiek/bestuurlijke deel van onze maatschappij, hoewel de echte impulsen vooral juist van elders zullen dienen te komen.

In ieder geval komen in deze categorie de volgende spelers in aanmerking:

Het Parlement, dat tenslotte heel bepalend is voor onze politieke cultuur: doen we de juiste dingen voor het land of zijn we politiek correct en voortdurend op zoek naar aandacht en stemmen?

De Centrale Overheid, die vooral een inspirerende en samenbindende kracht zou moeten zijn voor de verschillende fracties in onze maatschappij gebaseerd op een helder toekomstperspectief en een constructief platform, waar ook anderen op kunnen optreden.

De Politieke Partijen, die wellicht het grootste obstakel vormen in het streven naar fundamentele veranderingen, die immers gebaseerd moet zijn op collectieve ondersteuning.

De Lokale Overheid, die met kracht hun beleid van praktische experimenten, zoals dat de laatste jaren door verschillende gemeentes is ingezet, moeten voortzetten. Het realiseren van werkelijk fundamentele verandering zal echter veel meer afhankelijk zijn van de actieve en innovatieve opstelling van die spelers, die een natuurlijke neiging hebben om langs de zijlijn te blijven staan en kritiek te bieden in plaats van actie, zoals:

De Burger - individueel en in alle vormen van congregatie -, die tenslotte de primaire factor is, welke de kwaliteit van leven in zijn/haar eigen omgeving bepaalt.

De Ondernemingen, die hun aarzeling zullen moeten afschudden om betrokken te worden in maatschappelijke onderwerpen en die zich zullen gaan realiseren, dat zij een cruciale rol kunnen en moeten vervullen in het ontwikkelen van nieuwe maatschappelijke oplossingen.

De Media, die zich meer bewust zullen moeten worden - in de keuze en behandeling van hun onderwerpen - van de enorme invloed die zij hebben op het gedrag van vrijwel alle andere spelers in het systeem.

Het Onderwijs, dat naast de ouders een centrale rol vervult in de vorming van kennis, waarden en karakter van onze jeugd - onze nieuwe burgers in de meest brede zin

De Wetenschap, die de natuurlijke capaciteit in zich draagt om de maatschappij te voorzien van een sterkere economische en maatschappelijke fundering.

De Maatschappelijke Organisaties, van woningcorporaties tot goede doelen, die een centrale rol vervullen als een brug tussen de burger en de overheid en alleen al vanuit dat perspectief een verantwoordelijkheid dragen om voorop te lopen in de zoektocht naar nieuwe praktische oplossingen, die de burger inspireren.

De uitdaging voor ons land - en ik geloof voor vrijwel elk ontwikkeld land - is om elk van deze spelers te inspireren en aan te moedigen hun rol te spelen in de - zo broodnodige, maar ook zo veelbelovende - fundamentele veranderingen op weg naar een nieuwe realiteit en een nieuwe wereld voor ons allemaal.

Frederique Wolvenkamp
1 januari 2008